

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE ZAMAN KAPSÜLLERİ’NİN GELİŞİMİ

Mutlu ERBAY¹¹ Boğaziçi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Bölümü, İstanbul,erbaym@bogazici.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3307-0200

GELİŞ TARİHİ/RECEIVED DATE: 22.10.2024

KABUL TARİHİ/ACCEPTED DATE: 22.01.2025

Erbay, M. (2025). Dünyada ve Türkiye’de zaman kapsülleri’nin gelişimi. *Aurum Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 37-65.

Dünyada ve Türkiye’de Zaman Kapsülleri’nin Gelişimi

Öz

Bu çalışma, zaman kapsülleri konusunu gündeme getirerek bu konuya dikkat çekmeyi hedeflemektedir. Makalede, zaman kapsüllerinin Amerikalılar ve Türkler için sosyo-kültürel açıdan önemi vurgulanmakta ve önemli örnekler ele alınmaktadır. Zaman kapsülleri, Amerikan kültüründe hatırlama, hatırlatma ve anma yöntemi olarak kullanılmaktadır. Hatıraların anılması, düşünülmesine ve bu yolla anlamlandırılmasına sebep olur. Kültürler, kendi öz hedeflerine yönelik hatırlatma ve hatırlamalar yapabilmektedir. Bu hatırlamalar, geçmişle gelecek kuşaklara tanıtır ve aktarmada önemli bir rol oynar.

Zaman kapsülleri, geleceğe gönderilen mektuplar aracılığıyla gelecek temennilerini yansıtmakta; kişilerin ve kurumların geleceği öngörme ve şekillendirme çabalarını simgelemektedir. Yeni açılan bir fabrika, yeni üretilen bir ürün, borsa için yazılan mektuplar, yeni hammadde üretimleri veya uzaya gönderilen yeni araçlar gibi çeşitli sebeplerle zaman kapsülleri hazırlanabilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri’nde devlet kurumları, yüksek enstitüler ve fabrikalar tarafından zaman kapsülleri oluşturulmakta, kayda geçirilmekte ve belirlenen tarihte açılması planlanmaktadır.

Zaman kapsülleri, Amerikan tarihinin önemli kültürel davranışlarından biri olarak kabul edilmektedir. Aşağıdaki makalede, önemli zaman kapsülleri ele alınarak incelenmiştir. Gelecekte açılmak üzere hazırlanan bu kapsüller, geleceğe bir not düşmekte ve bu yönüyle geleceği planlama ve öngörme amacı taşımaktadır. Türkiye’de de hazırlanmış zaman kapsülleri mevcuttur. Çalışma, bu örneklerle de kısaca değinerek zaman kapsüllerinin Türk kültüründeki yeri ve önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Zaman Kapsülleri, Washington Anıtı, Tulsa Araba, NASA Zaman Kapsülü, Westinghouse Zaman Kapsülü (1964)

Development of Time Capsules in the World and Turkey

Abstract

This study aims to bring attention to the topic of time capsules. The article highlights the socio-cultural significance of time capsules for Americans and Turks, examining notable examples. In American culture, time capsules are used as a method of remembrance, commemoration, and reflection. The act of remembering stimulates thought and helps in attributing meaning to the past. Cultures engage in acts of remembrance to preserve their heritage and reinforce their cultural objectives. Such acts play a crucial role in introducing and transmitting historical narratives to future generations.

Time capsules serve as symbolic letters to the future, reflecting aspirations and expectations while representing individuals' and institutions' efforts to anticipate and shape the future. They may be created for various reasons, such as marking the opening of a new factory, the launch of a new product, letters written for the stock market, the production of new raw materials, or the deployment of spacecraft. In the United States, government institutions, research institutes, and factories officially record and schedule time capsules to be opened at a predetermined date.

Time capsules are considered one of the significant cultural traditions in American history. This article examines prominent examples of time capsules, analyzing their significance as historical messages for future generations. Since they are prepared to be opened in the future, time capsules also serve as tools for planning and foresight. Time capsules have also been created in Türkiye. This study briefly touches on these examples, highlighting the role and importance of time capsules in Turkish culture.

Keywords: Time Capsules, Washington Monument, Tulsa Car, NASA Time Capsule, Westinghouse Time Capsule (1964)

1. Giriş

Zaman kapsülleri, bir medeniyeti temsil eden belirli nesnelerin geleceğe iletilmesi amacıyla tasarlanan, planlanan ve belirlenen bir tarihte açılması beklenen alanlar, boşluklar ve kaplardır. Bu kapsüller, özel olarak hazırlanmalı ve uzun bir süre bekletildikten sonra öngörülen tarihte açılmalıdır. 1980 yılında, teknolojiye önemli yenilikler gerçekleşmiş ve analog, mekanik ile elektronik sistemlerin yerini dijital sistemler almaya başlamıştır. Bilgisayarların, cep telefonlarının, tablet bilgisayarların ve internetin kullanımı artmış; ağ oluşturma dünya genelinde yaygınlaşmış ve erişimi hem uygun maliyetli hem de kolay hale gelmiştir. 1980 yılında kullanılan faks makineleri, teleks cihazları, tepegözler, slayt makineleri, döner telefonlar, hesap makineleri ve kameralar gibi yenilikçi teknoloji ürünleri, yerlerini dokunmatik özelliklere sahip yeni nesil cihazlara bırakmıştır. Bu hızlı teknolojik dönüşüm, 1980 yılından itibaren tüm dünyada ve Amerika'da zaman kapsüllerinin sayısında artışa neden olmuştur. Hızla değişen dünya değerleri insanları mevcut değerleri korumaya yönlendirmiştir.

2. Amaç ve Kapsam

Bu makalenin amacı, zaman kapsüllerinin dünya için taşıdığı önemi ortaya koymaktır. Zaman kapsüllerinin oluşturulma gerekliliği incelenmiş ve bu bağlamda anlamlandırmaya çalışmıştır. Özellikle Amerikan kültüründe, zaman kapsülleri saklanması gereken önemli objeler ile hazırlanmış ve kültürel mirasın bir parçası olarak değerlendirilmiştir. Makale, zaman kapsülleri konusunu derinlemesine anlamak ve bu olguyu daha iyi kavramak amacıyla hazırlanmıştır.

3. Terminoloji

Zaman kapsülleri, Amerika Birleşik Devletleri'nde kullanılan bir *saklama*, *anma* ve *hatırlama* yöntemidir. Bu kapsüller, bazen betonla kaplanarak toprağın altına gömülmekte, bazen de çelik bir kutunun içine yerleştirilen belgelerle birlikte gelecekte açılmak üzere muhafaza

edilmektedir. Zaman kapsüllerine, konser biletleri, yeni ev eşyaları, diploma belgeleri, araba, fotoğraf makinesi, yönetici tabloları, heykelleri, mesajları gibi önemli belgeler yanında basit objelerden oluşturulabilmektedir. Araba, ev aletleri, para, portre, heykel ve anayasa maddeleri gibi daha değerli ve anlamlı öğeler de kutuların içine yerleştirilebilmektedir.

Fotoğraf 1

Zaman Kapsülü

Not. South City High Students Get a Glimpse of Life After High School. South San Francisco Unified School District, b.t. (<https://southcity.ssfusd.org/apps/news/article/1487271>) kaynağından alınmıştır.

Belli bir konuya dikkat çekmek amacıyla yapılan saklama işlemleri, zaman kapsülü olarak kabul edilmemektedir. Fakat bazen toprağa gömülseler bile objeler zaman kapsülü olarak adlandırılmaz. Örneğin, 2013 yılında Brezilyalı iş insanı Thane Chiquinho Scarpa, Bentley marka arabasını toprağa gömdürmüştür. Bu eylemi, organ nakli konusuna dikkat çekmek ve organ bağışını desteklemek amacıyla gerçekleştirmiştir. Scarpa, küçük kızını gerekli organın zamanında temin edilememesi nedeniyle kaybetmiştir. Bu sebeple son derece pahalı olan arabasını malikânesinin bahçesine gömdürmüştür. Bu örnek, zaman kapsülü sınıflamasına girmemektedir. Bu tarz örnekler araştırmanın dışında bırakılmıştır. Zaman kapsülleri, geçmiş hatırlamak, anmak ve geleceğe not düşmek amacıyla hazırlanmaktadır. Bu bağlamda, geleceği öngörme ve bireyleri düşündürme işlevi görmektedir.

4. Yöntem

Bu çalışmada, zaman kapsüllerinin araştırılması ve dünyadaki en önemli zaman kapsüllerinin bir araya toplanması hedeflenmektedir. Araştırma, arama yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Teorik bilgi ile uygulamayı bir bütün olarak sunma hedefi benimsenmiştir. Çalışma, belge analizi yöntemine dayanmaktadır ve konuya ilişkin detaylı bir kaynak taraması yapılmıştır. Keşfedici bir araştırma yaklaşımı benimsenerek, ön bilgilerin toplanması ve zaman kapsüllerine dair kapsamlı bir inceleme yapılması hedeflenmiştir. Ancak, bu alanda hazırlanmış akademik makale sayısı oldukça sınırlıdır ve konu, ender araştırılan alanlar arasında yer almaktadır.

5. Bulgular

Zaman kapsülleri, bireyi geleceğe hazırlayan önemli bir çalışma alanıdır. Bu kapsüller, insanlar arasında hem içsel hem de dışsal ilgi, isteği artırmakta ve zamana karşı bireylerde duyarlılık kazandırmaktadır. Ayrıca, ileri bir tarihte açıldığında kişinin geçmişi anlamasına yardımcı olmakta ve geleceği hayal etme sürecinde değerli bir araç olarak işlev görmektedir.

Zaman kapsülleri, doğaya karşı farkındalık yaratmakta ve yaşamın kırılğanlığı ile zamanın geçiciliği karşısında daha etkili bir yaşam için neler yapılabileceğini düşündürmektedir. Geleceği hayal etme işlevi, içinde bulunduğumuz anın ve yaşadığımız günlerin değerinin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu kapsüller, bireysel ve toplumsal bilinci geliştirirken, *şimdi* ve *gelecek* kavramlarını aydınlatmakta ve insanlığın kat ettiği teknolojik yeniliklere dikkat çekmektedir.

Zaman kapsülleri, insanların ve kurumların hızla ilerleyen dünyada değişimleri kaydedip geleceğe iletme arzusundan doğmuştur. Bu kapsülleri oluşturmanın iki temel nedeni, toplumlara gelişim süreçlerini hatırlatmak ve iyi niyet ile de zamanın geçiciliğini vurgulamaktır.

Öğrencilerle birlikte Boğaziçi Üniversitesi'nde bir zaman kapsülü projesi başlatılmıştır. Bu proje deneysel bir çalışma olarak değerlendirilmiş ancak henüz tamamlanmamıştır. 2033 yılında sonuçlanması planlanan bu çalışmadan makalede de bahsedilmektedir.

6. Dünyadaki Ünlü Zaman Kapsülleri

Zaman kapsülü, genellikle gelecekteki insanlarla kasıtlı bir iletişim yöntemi olarak ve geleceğin tarihçilerine yardımcı olması amaçlanan tarihi bir mal veya bilgi deposudur. Kutsal emanetlerin korunması bin yıl öncesine dayanmaktadır, ancak günlük eserler ve geleceğe yönelik mesajlar koleksiyonunu hazırlama ve koruma uygulaması Amerika'da 1797 yılında ilk kez gömülen kapsülle karşımıza çıkmaktadır. Zaman kapsülleri bazen bir dünya sanayi fuarı, bir binanın temel taşının döşenmesi, fabrikanın ilk arabası, ev araçları, kurtuluş belgeleri gibi kutlamalar sırasında veya diğer törenlerde oluşturulur ve gömülür. Zaman kapsülleri bireysel olarak gömülebildiği gibi Devletler tarafından da gömülebilmektedir. Dünyada çeşitli zamanlarda hazırlanmış, gömülmüş zaman kapsülleri bulunmaktadır. Bunlar dünyada oldukça ünlü kapsüllerdir. Bunlar sırası ile aşağıdaki gibidir:

- Zaman kapsüllerinin bilinen ilk örneği (1795-1855-2014)
- Baltimore Zaman Kapsülü (1815-2015)
- Washington Anıtı Zaman Kapsülü (1848-2011)
- Asırlık Zaman Kapsülü (1914-1974-2015-2114)
- New York Dünya Fuarı (1939-6939)
- Westinghouse Zaman Kapsülü (1964)
- (Amerika) Zaman Kapsülü (1957-2957)
- Plymouth Zaman Kapsülü (1957-2007)
- NASA Uzay Kapsülü (1977)
- Steve Jobs-Yahoo Time Capsule (1983-2013)
- Tweet'li Yeni Nesil Zaman Kapsülü (2015-2035)

Çalışmada, sırasıyla yukarıda belirtilen zaman kapsüllerinin önemine değinilecektir.

6.1. Zaman Kapsüllerinin Bilinen İlk Örnekleri (1795-1855-2014)

Amerika’da, Beyaz Saray’ın yeniden inşası sırasında, Harry S. Truman’ın başkanlık dönemi (1945-1953) esnasında giriş salonunun altında küçük bir mermer kutu bulunmuştur. Bu kutunun içinden, paralar, Theodore Roosevelt’in ilk kongre hitabı, mesajları ve gazete broşürleri çıkmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda kutunun 1795 yılında oluşturulduğu tespit edilmiştir. Daha sonra birkaç gazete eklenerek zaman kapsülü 1855 yılında tekrar gömülmüştür.

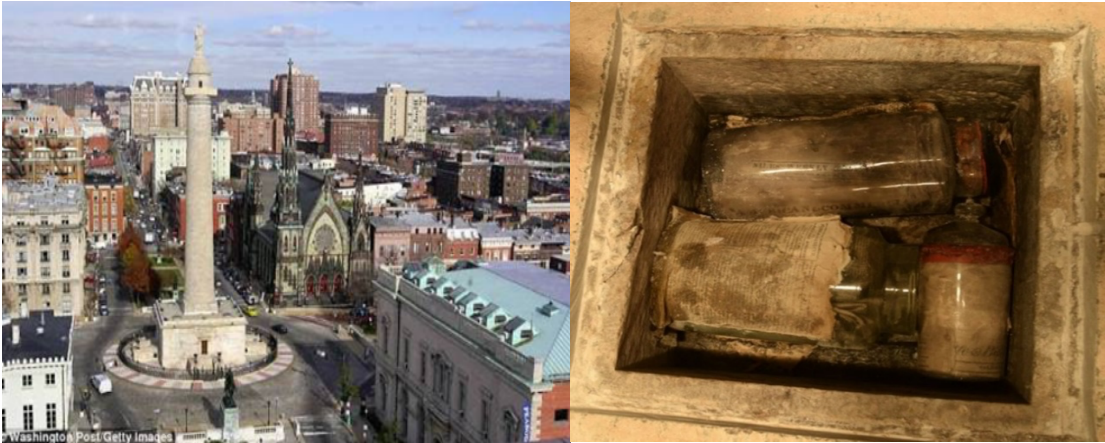
Kurşun kutunun içindeki parçalar çıkarılmış ve bu öğeler pirinç bir kutuya nakledilmiştir. Zaman kapsülü, Boston Güzel Sanatlar Müzesi’ne teslim edilmiş ve birkaç incelemenin ardından 2014 yılında yeniden toprağa gömülmüştür. Kutunun içerisinde ilk basılan 10 peni ve Boston’un yerel gazetesi yer almaktadır (BBC Türkçe, 2015). Bu kapsül Amerika’da gömülen en eski kapsül olduğu için çok önemlidir. İçinde bulundurduğu belgiler tarihi obje niteliğindedir.

6.2. Baltimore Zaman Kapsülü (1815-2015)

Amerika’nın Baltimore eyaletinde 200 yıllık Washington Anıtı’nın yakınında 500 kg ağırlığında beton bir kutu bulunmuştur (Andrews, 2018).

Fotoğraf 2

Baltimore Washington Anıtı ve Zaman Kapsülü

Not. Washington Monument, Baltimore, Maryland, Getty Images, b.t. (<https://www.gettyimages.com/photos/washington-monument-baltimore>) & 200-year-old Washington Monument time capsule opened; hollow cornerstone reveals jars, newspapers and coins so far, R. Cassie, 2015, Baltimore Magazine (<https://www.baltimoremagazine.com/section/community/200-year-old-washington-monument-time-capsule-opened/>) kaynağından alınmıştır.

Bu beton kutunun içinde 3 şişe kavanoz, zamanın gazete kâğıdı ve tarihi paralar bulunmuştur. Korunması için Baltimore Müzesi'ne verilmiştir (Getty Images, b.t.; Cassie, 2015). Müze içinde bulunan bu objeler ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir.

6.3. Washington Anıtı Zaman Kapsülü (1848-2011)

George Washington (1848-2011) anısına inşa edilen Washington Anıtı'nın yanına gömülen Zaman Kapsülü, Amerikan tarihi açısından oldukça ünlüdür (Cassie, 2015). Zaman kapsülü bir odada bulunmaktadır.

Fotoğraf 3

Washington Anıtı ve Zaman Kapsülü

Not. Washington DC Highlights Tour with Washington Monument, City Experiences, b.t. (<https://www.cityexperiences.com/tr/washington-dc/washington-dc-highlights-tour-with-washington-monument/>) & Washington'da Osmanlı izleri, Yeni Şafak, 2011 (<https://www.yenisafak.com/hayat/washingtonda-osmanli-izleri-298248>) kaynağından alınmıştır.

Bu zaman kapsülü, bir odada bulunmaktadır ve Washington şehrinin simgesi olan, dünyanın en yüksek dikilitaşı anıtın yanına gömülmüştür (Şencan, 2020). 12,5 ton ağırlığındaki mermer bir kilit taşının içindeki odaya yerleştirilen kapsül, oldukça önemlidir. Zaman kapsülünün içinde, ABD Anayasası'nın bir kopyası, 75 tarihi gazete, George Washington'un yağlıboya portresi ve heykeli, Amerikan bayrağı ve o dönemde kullanılan para örnekleri yer almaktadır. Ayrıca, kutunun iç duvarlarına dünyanın çeşitli bölgelerinden gelen 193 adet hatıra taşı yerleştirilmiştir (Griffith, 2013). Osmanlı Devleti'nin dostluğunun bir göstergesi olarak, 1854 yılında Ziver

Efendi'nin Osmanlı Türkçesiyle yazılmış bir beyiti de bu anıtta yerini almıştır (Barneveld, 2016). Kitabede, Abdülmecid Han'ın dostluğunun devamını teyit etmek amacıyla şu ifade yer almıştır: *"Temiz adı Washington'da yüksek bir taşa yazıldı."* Yazıyı, dönemin ünlü hattatlarından ve Ayasofya'nın yuvarlak tabelalarında imzası bulunan Kazasker Mustafa İzzet Efendi yazmıştır (1850-1851). Bu zaman kapsülü Amerikan tarihi kadar Osmanlı Amerikan uluslararası ilişkilere ışık tutacak bilgiler taşır (Yeni Şafak, 2011).

6.4. Borsa Zaman Kapsülü (1914-1974-2015-2114)

New York/Wall Street Derneği tarafından hazırlanan zaman kapsülü 1974 yılında açılmak üzere saklanmıştır. Derneğin mali kriz nedeniyle kapatılmasının ardından kutu kaybolmuştur (Sönmez, 2007).

Fotoğraf 4

Wall Street İş adamları Derneği Zaman Kapsülü

Not. Zaman Kapsülü, S. Sönmez, 2007, Güneşin Tam İçinde (<https://www.gunesintamicinde.com/zaman-kapsulu/>) kaynağından alınmıştır.

Bir restorasyon sırasında kutu, 1974 yılında tesadüfen bulunmuştur (Budin, 2014). New York Times gazetesi ve New York eyaleti valisi Martin Glynn'in iyi dilek telgrafıyla birlikte 2015 yılında yeniden gömüldüğünde, zaman kapsülüne Lady Gaga konser biletleri, insanların ne giydiği, ne yediği ve nasıl yaşadığına dair çeşitli belgeler eklenmiştir. Ayrıca, o dönemde gençler arasında yaygın olarak kullanılan kulaklıklar, karton bardaklar ve en çok satan kitaplar da kapsülün içeriğinde yer almıştır (Hall, 2015).

Amerikan lise öğrencilerinin geleceğe yönelik iyi dilek düşüncelerini taşıyan mektupları ile 2015 yılında yeniden gömülen zaman kapsülünün 2114 yılında yeniden açılması planlanmaktadır. Açıldığında dünya nasıl bir dünya olacaktır? Bu zaman kapsülü bu soruya cevap aramaktadır. Öğrencilere ve Amerikan gençlerine bu soruyu sormak için zaman kapsülü hazırlanmış ve gömülmüştür.

6.5. New York, Westinghouse Zaman Kapsülü (1939-6939)

Amerika'da Westinghouse Elektrik Şirketi'nin sahibi Bay Westinghouse, konserve açacağı, kalem, kamera, gözlük ve sözlük gibi günlük hayatta kullanılan bazı eşyaları yerin 17 metre altına bir odanın içine yerleştirerek, 1939 yılında zaman kapsülü oluşturulmuştur. Bu odanın üzerine yuvarlak formda beton dökülerek ne olduğu ve ne için yapıldığı yazılmıştır. Bu ibarede onun bir zaman kapsülü olduğu anlatılmıştır (Jozuka, 2015).

Fotoğraf 5*New York Dünya Fuarı (1939-6939)*

Not. Geleceğe mesaj göndermek için hazırlanmış zaman kapsülleri, Ekşi Şeyler, 2016
<https://eksiseyler.com/gelecege-mesaj-gondermek-icin-hazirlanmis-zaman-kapsulleri>​;contentReference[oaicite:1]{index=1}) kaynağından alınmıştır.

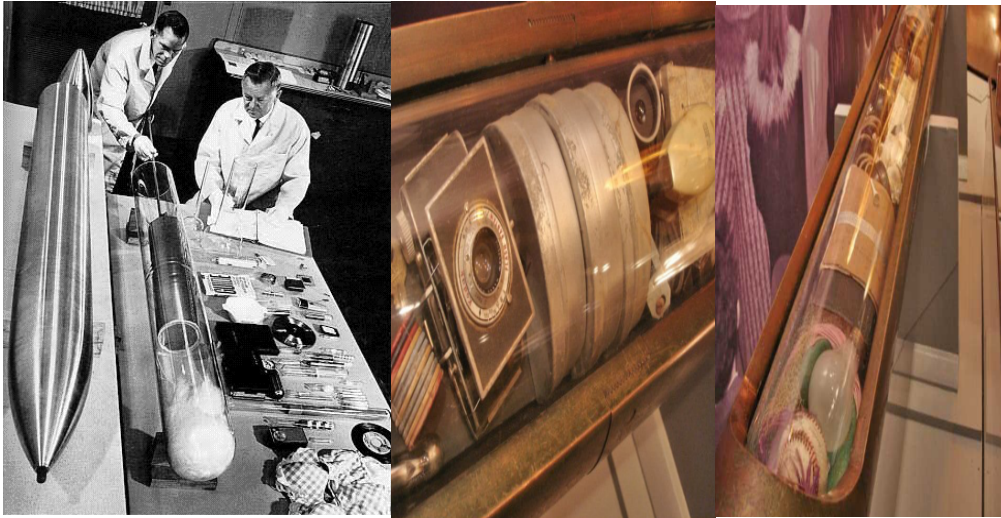
New York Dünya Fuarı 1939 yılında açılan oldukça önemli yeni sanayi ürünlerini tanıtan bir fuardır. Bu fuar toplam 492 hektar alana yayılmıştır. 1964-1965 New York Dünya Fuarı'nın gerçekleştiği yer Flushing Meadows-Corona Parkı'dır. Bu fuar o güne kadar dünyada gerçekleşmiş hem *en büyük* evrensel hem de ilk *temalı* sanayi fuarıdır. Dünyanın dört bir yanından farklı ülkeler bu fuara katılmış ve 1939-1940 yılları arasında yaklaşık 44 milyon kişi bu fuarı ziyaret etmiştir. Bu fuarda oluşturulan zaman kapsülü çok önemli etki yaratmıştır. Kapsül sloganı “*Yeni Günün Doğuşu*” olarak belirlenmiştir. Zaman kapsülü de küçük ev aletlerinin, ya da bir başka deyişle kadınların hayatını kolaylaştıran ev aletlerinin oluşturduğu zaman kapsülü, zaman kapsülleri tarihi açısından oldukça önemli sayılmaktadır (Ekşi Şeyler, 2016).

6.6. II. Westinghouse Zaman Kapsülü (1964)

Westinghouse şirket yönetimi, küçük ev aletleri satan bir firma olarak, elektrikli aletlerden oluşan bir zaman kapsülü hazırlamaya karar vermiştir. Bu zaman kapsülüne "*Demokles'in Kılıcı*" adı verilmiştir. Soğuk Savaş öncesinde zaman kapsülleri, "*time bomb*" olarak adlandırılmaktaydı. Ancak zamanla bu kapsüller "*zaman kapsülü*" olarak anılmaya başlanmıştır (Ryst, 2015; Sönmez, 2007).

Fotoğraf 6

Westinghouse Zaman Kapsülü (1964)

Not. Zaman Kapsülü, S. Sönmez, 2007, Güneşin Tam İçinde
(<https://www.gunesintamicinde.com/zaman-kapsulu/>) kaynağından alınmıştır.

Westinghouse fabrikasının bahçesinde oluşturulan bu zaman kapsülü, Amerika teknoloji tarihinde oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Kapsülün içinde fotoğraf makineleri, film ruloları, ampuller gibi fabrikanın ürünleri bulunmaktadır. Zaman kapsülü, fabrika arazisinin tam ortasında toprağa gömülmüştür. Bu zaman kapsülünün gömülmesinin ardından, dünyadaki tüm zaman kapsüllerinin kayıt altına alınması gerektiği fikri gündeme gelmiş ve bu amaçla Uluslararası Zaman Kapsülü Topluluğu kurulması gerekliliği ortaya atılmıştır. *International Time Capsule Society* (Uluslararası Zaman Kapsülü Topluluğu) zaman kapsülleri konusunda

araştırma yapan bir kuruluştur. Ancak 1990 yılında Brookhaven, Georgia, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Oglethorpe Üniversitesi'nde dünyadaki zaman kapsüllerinin oluşturulmasını ve durumunu izlemek için kurulmuştur.

6.7. Amerikan Enstitüsü'ndeki Zaman Kapsülü (1957-2957)

1957 yılında, Massachusetts Teknoloji Enstitüsü başkanı James R. Killian Jr. ve elektrik mühendisi Prof. Harold Edgerton'un kapsülü gömerken çekilmiş bir fotoğrafı aşağıda görülmektedir. Bu kapsülde, enstitü arazisine gömülen bir cam kavanoz bulunmaktadır. Kavanozun içine şişede Argon gazı doldurulmuş ve bir şişe içinde sentetik penisilin ile süper iletken bir malzeme olan elektronik eşya kriyotronu yerleştirilmiştir. Bu malzeme, çift camlar arasına enjekte edilen bir maddedir. Argon, hava geçirmeyen ve ısıyı iletme özelliğini azaltan bir gazdır.

Fotoğraf 7

Massachusetts Teknoloji Enstitüsü Zaman Kapsülü (1957-2957)

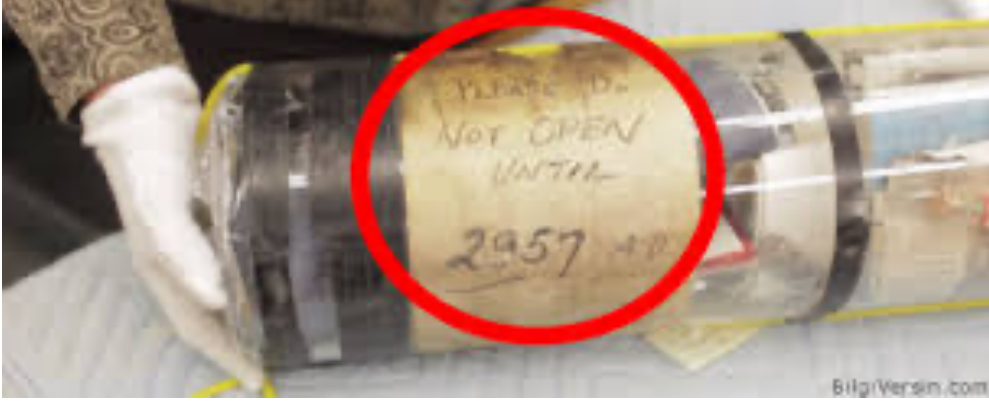

Not. Zaman kapsülü bulundu, Odatv, 2015 (<https://www.odatv.com/guncel/zaman-kapsulu-bulundu-85234>) kaynağından alınmıştır.

Yukarıda bahsedilen bu malzemeler, zamanın yenilikçi keşifleridir ve insanlık tarihinde önemli dönüm noktalarını temsil etmektedir. Hazırlanan kapsülün camının içinde şu not yer almaktadır: “Önümüzdeki bin yılda dünyayı neler bekliyor? Emin olduğumuz bir şey var ki, evreni daha iyi kavrayacaksınız ve bu kapsülle bizim de bu ilerlemeye katkımız olacak. Bilginin peşinden gittikten sonra başarılar dileriz.” (Şenol, 2022).

Fotoğraf 8

Massachusetts Teknoloji Enstitüsü Zaman Kapsülü Üzerindeki Yazı (1957-2957)

Not. 132 yıl önceden gelen zaman kapsülü! “2957’ye kadar açmayın” notu şaşırttı, F. Şenol, Milliyet, 2022 (<https://www.milliyet.com.tr/dunya/132-yil-onceden-gelen-zaman-kapsulu-2957ye-kadar-acmayin-notu-sasirtti-6873450>) kaynağından alınmıştır.

Enstitü yerleşkesinde en az 8 adet daha zaman kapsülünün gömülü olduğu bilinmektedir. Enstitüde zaman kapsülleri oluşturmak, bir çeşit gelenek haline gelmiştir (Şenol, 2022). Yeni keşfedilen ürünler, deney sonuçları, kimyasal malzemeler, oluşturulan zaman kapsüllerinin içine konarak, törenle okulun bahçesine gömülmektedir.

6.8. Plymouth - Tulsa Zaman Kapsülü (1957-2007)

Bir binek aracının zaman kapsülü olarak kullanıldığı ilk örnektir. Amerika'nın Tulsa şehrinde Plymouth araba markası tarafından 1957 yılında üretilen ilk araçtır. Bu fabrikanın 50. yılı şerefine, ilk üretilen araba toprağa gömülmesine karar verilmiştir. Araç gömülmüş 50 yıl sonra tespit edilen zamanda törenle açılmıştır. 2007 yılında toprağın altından çıkarılan araç, Amerika'nın pek çok eyaletinde sergilenmiştir. Amerikan halkının ilgisini çekmiştir.

Fotoğraf 9*Plymouth -Tulsa Zaman Kapsülü (1057-2007)*

Not. 1957 Plymouth Belvedere Time Capsule, Blog Oklahoma, b.t. (<https://blogoklahoma.us/place/539/tulsa/-plymouth-belvedere-time-capsule>) kaynağından alınmıştır.

Plymouth araba fabrikası, Amerika'da kurulan otoban ağının tam ortasında yer almaktadır. Bu araba, Amerika'nın yeni otobanında kullanılmak üzere üretilmiştir. Araçla, tüm Amerika'yı bir uçtan bir uca gezebilmek mümkündü. Araç, bir aile arabası olarak tasarlanmış olup, anne ve babanın önde, çocukların ise arkada oturması için uygun şekilde düzenlenmiştir.

Fotoğraf 10*Plymouth -Tulsa Zaman Kapsülü (1057-2007)*

Not. Tulsa'da gömülü Plymouth Belvedere'ye ne oldu? F. Alvarez, Highmotor, 2012 (<https://www.highmotor.com/tr/que-fue-plymouth-belvedere-enterrado-tulsa.html>) & 50 yıldır toprak altında olan klasik otomobil gün yüzüne çıktı, Ensonhaber, 2023 (<https://www.ensonhaber.com/galeri/50-yildir-toprak-altinda-olan-klasik-otomobil-gun-yuzune-cikti>) kaynağından alınmıştır.

Araç, Hollywood filmlerinin en tanınmış arabasıdır. Hollywood filmlerinde, Kennedy ve Marilyn Monroe gibi ünlüleri sıkça bu araba içinde gösterilmiştir. Ayrıca, Tulsa eyaleti, Amerika'da işçi nüfusunun fazla olduğu bir eyalettir ve sosyolojik açıdan, Amerika'daki üretim zincirinin önemli bir halkasıdır. Aracın topraktan çıkarılması sırasında bahisler açılmıştır. Topraktan çıkarılan araç, tüm Amerika'da sergilerde halka sunulmuş ve belgeselleri hazırlanmıştır (Ensonhaber, 2023). Bugün YouTube videolarında konu ile ilgili belgeseller ve haberler incelenebilir.

6.9. Voyager Uzay Aracına Yerleştirilen NASA Uzay Kapsülü (1977)

Voyager uzay aracının üzerine yerleştirilen zaman kapsülü, uzaya gönderildiği için oldukça sıra dışıdır. Bu zaman kapsülü, Amerika'da geleceği öngörme açısından büyük bir öneme sahiptir. Uzaya gönderilen bu kapsül, gelecekte karşılaşılabilecek dünya dışı varlıklara insanoğlunun varlığını bildirecektir. 1977 yılında oluşturulup uzaya gönderilmiştir.

Fotoğraf 11

NASA Uzay Zaman Kapsülü (1977)

Not. Voyager Golden Record: Complete version audio and images [Video], Beatplaystv, YouTube, 2015 (<https://www.youtube.com/watch?v=cEzcFXRKHUw>) kaynağından alınmıştır.

Voyager Uzay aracının içine yerleştirilen Nasa uzay zaman kapsülü, pirinç levha ile ilk kez uzaya gönderilen bir zaman kapsülüdür. Pirinç plakanın üzerinde kadın ve erkek figürleri diğer yüzünde dünyadaki yerimizi gösteren bir harita çizimi bulunmaktadır. Plakanın içinde ise 55 farklı dilde sesli dilek ve selam mesajları, etnik müzik örneklerinin sesleri bulunmaktadır. ABD Başkanı Jimmy Carter ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kurt Waldheim'in kayıtlı mesajları da kapsülde yer almıştır (Novak, 2011). Zaman kapsülü, Amerika Devleti açısından geleceği öngörme propagandasının bir parçasıdır (Alvarez, 2012).

6.10. Steve Jobs'un 30 Yıllık Hazinesi: *Yahoo Time Capsule*

Steve Jobs'un 30 yıl önce hazırlanmış zaman kapsülü oldukça ilginçtir. Kapsül 30 yıl sonra ünlü *National Geographic* ekibi tarafından bulunup gün ışığına çıkarılmıştır (Saraniero, 2018).

Fotoğraf 12

Steve Jobs'un 30 Yıllık Hazinesi (1983-2013)

Not. Вскрыли капсулу времени, которой 100 лет. Вот что там лежало внутри, RBC Life, 2023 (<https://www.rbc.ru/life/news/64e4c6819a7947586301653b>) kaynağından alınmıştır.

Steve Jobs, 28 yaşındayken arkadaşlarıyla birlikte yeni buluşları olan Macintosh ile ilgili çalışmalarını, makine parçalarını ve fareyi büyük bir saç borusunun içine depolayarak gömdürmüştür. "Lisa Faresi" (Lisa, S. Jobs'un kızıdır) adlı imleç oluşturmaya yarayan fare

(mouse), zaman kapsülünün içindedir. Kapsülün içinde, bulana ödül olarak eşyalarını, kartvizitlerini, fotoğraflarını, bir video kasetini ve altılı paket birasını da koymuş ve 4 metre uzunluğundaki kapsülün içine gömmüştür. Yıllar sonra törenle açılan bu kapsül, bir belgesele konu olmuştur (RBC, 2023).

6.11. Tweetli Yeni Nesil Zaman Kapsülü (2015-2035)

2015 yılında Dünya Müzeler Haftası için gönderilen tweetler veya mesajlar bir diskete yüklenmiştir. Bu zaman kapsüllerine *Yeni Nesil Zaman Kapsülleri* denmiştir. 2015 yılında müzecilik ve sanat kültürü hakkında bilgi vermek amacıyla #MuseumWeek etiketi kullanılarak arşivlenmiştir.

Bu arşivler, büyük mavi Twitter logosu bulunan bir diskete saklanmıştır. 2035 yılında açılması planlanmaktadır. Bu zaman kapsülü gömülmemiş bir müzeye kaldırılmıştır. Bu disket, Fransa Bilim Enstitüsü'nde bulunmaktadır. 2035 yılına kadar, Avrupa Müzeleri'nde çeşitli bilim müzelerinde ziyaretçiye sergilenmesi planlanmaktadır (Well, 2015).

6.12. Müzedeki Zaman Kapsülü (2001-2073)

Amerikan ulusal kahramanı Joseph Brant Müzesi'nin kuruluşunun 200. yıl dönümünde açılacak zaman kapsülü 2001 yılında oluşturulmuş ve müzenin bahçesine gömülmüştür.

Fotoğraf 13

Joseph Brant Müzesi Zaman Kapsülü (2001-2073)

Not. Millennium Time Capsule, Joseph Brant Museum, Burlington, ON, Flickr, 2020
(<https://www.flickr.com/photos/snuffly/50286457602/in/photostream/>) kaynağından alınmıştır.

Amerikan tarihinin önemli isimlerinden Thayendanegea veya Joseph Brant (1743-1807), günümüz New York'unda, daha sonra Brantford'da ve bugünkü Ontario'da yaşamış, Amerikan Devrimi sırasında ve sonrasında Büyük Britanya ile yakından ilişkili bir Mohawk askeri ve siyasi lideridir. Ona ait bir zaman kapsülü müze tarafından hazırlanmış olup, 2073 yılında açılması planlanmaktadır.

7. Türkiye’de Zaman Kapsülleri

Türkiye’de de zaman kapsüllerinin varlığı bilinmektedir ve zaman kapsüllerine dair örnekler bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri PTT Genel Müdürlüğü'nün 2002-2023 yıllarını kapsayan zaman kapsülü, Tema Vakfı'nın 40. yılında açılacak zaman kapsülü, Yenikapı kazıları zaman kapsülü (2000-2016) ve Boğaziçi Üniversitesi'nin 150. yılında hazırlanan zaman kapsülü (2014-2063) gibi örnekler bulunmaktadır. Bu kapsüller, zamanı geldiğinde törenle açılacaktır ve bu zaman kapsülleri aracılığıyla gelecek için bir buluşma hazırlanmış olacak; adeta gelecek öngörülüp geçmişle buluşturulmuş olacaktır.

7.1. Boğaziçi Üniversitesi'nin 150. Yılı İçin Hazırlanmış Zaman Kapsülü (2014-2063)

Boğaziçi Üniversitesi'nin eski rektörü Prof. Dr. Gülay Barbarosoğlu, Boğaziçi Üniversitesi'nin 2063 yılındaki kuruluşunun 150. yılı kutlamalarında açılacak '*kurumsal hafızanın üzerinden köprü kurmak*' sloganıyla geleceğe zaman kapsülünü gönderdi. Zaman kapsülü içerisinde Boğaziçi Üniversitesi mezuniyet töreninde takılan kep, diploma örnekleri, yükseköğretim yönetmeliği, o dönemin gazetesi konmuştur.

7.2. ODTÜ Zaman Kapsülü (2048)

Ortadoğu Teknik Üniversitesi, 25 yıl sonra açılacak bir zaman kapsülü hazırlamıştır. Geleceğin ODTÜ mezunlarının mesajlarının konulduğu kapsül, Zaman Parkı'na gömülmüştür. Cumhuriyet'in 100'üncü yılına özel hazırlanan kapsül, 2048 yılının Mezunlar Günü'nde açılacaktır. Bu çalışmayla kuşaklar arasında bir bağ oluşturmak için hazırlanmıştır. İlkokul çağındaki çocuklardan kapsülün içine koymak için, 25 yıl sonra nasıl bir dünya hayal ettiklerine dair resimler çizmeleri istenmiştir. Türkiye'deki 8 farklı ODTÜ Koleji'nde eğitim gören birinci sınıf öğrencilerinden, mensup ve mezunların çocuklarından yaptıkları resimler toplanmış ve kapsüle yerleştirilmiştir. Ayrıca kapsülün içine çeşitli anı objeleri de yerleştirilmiştir. Zamanın parası, ODTÜ ayıcığı, tişört, heykel ve günün Hürriyet gazetesi ile birlikte iyi dilekler kapsüle yerleştirilmiştir. Kapsül 2048 yılında açılacaktır.

Zaman kapsülü çalışması öğrencilerin geçmişi anlamalarını ve takdir etmesini sağlar. Öğrencilerin tarihsel olay ve olgulara yönelik deneyim kazanmasını sağlar. Öztürk ve Öztürk (2018), sosyal bilgiler dersinde zaman kapsülü oluşturma çalışmasında, şu alanlarda etkilemektedir. Zaman bombaları/kapsülleri, öğrencilerle birlikte ortak bir proje belirleyerek gerçek bir öğrenme deneyimi sunmaktadır. Birlikte çalışmak gurup çalışması yapmak öğrencileri olumlu yönde motive etmektedir.

8. Tartışma

Sosyal Bilimler Dersi için Hazırlanmış Zaman Kapsülü, öğretmenlerin öğrenme için yeni eğlenceli bir ortam yaratmalarını sağlayarak gelecek üzerinde düşünmesini sağlamak için 2017 yılında yapılmış bir araştırmadır (Öztürk & Öztürk, 2018).

Bu araştırmada öğrencilerin sosyal bilgiler dersi içinde hazırladıkları zaman kapsülüne yönelik tutumları ölçeklendirilmiştir. İlk ve orta öğrencilerine belirli bir zaman aralığında kendi zaman kapsüllerini oluşturmaları istenmiştir. Amaç, öğrencilerin öğrenme deneyimlerinin içeriğini oluşturmalarına yardımcı olmaktır. Plan yapma karar verme aşamalarında öğrencilere aile bireyleri de destek olmuştur. Öğrenci gelişim aşamalarını değerlendirmek için kapsüller bir araç olarak kullanılabilir. Örneğin, öğretmen, öğrencinin hazırladığı zaman kapsülünden bir obje seçer ve anlatmasını ister. Seçtiği objenin öğrencilerden tarihsel önemini açıklamasını veya öğrencilerin kronolojik sıraya göre nesneleri yerleştirmesini ister (Maxim, 1997, s.231). Ardından zaman kapsülündeki objenin neden seçildiği öğrenciye sorar. Öğrenci tutum ve davranışlarını inceleyen Öztürk ve Baysal (1999) çalışmada öğretmen ve öğrenci davranışlarını zaman kapsülü üzerinden sorgulamıştır. Öğrencilere sınıf içi müfredattan farklı yeni alışılmadık uygulamaların yapılması öğrencilerin derse tutumlarında olumlu yönde etki ettiği çalışmada vurgulanmıştır. Öztürk ve Öztürk'ün (2018) araştırmasına katılan öğrencilerin büyük bir kısmı ise (%85,7) zaman kapsülü ile ilgili bilgi sahibi olduğu, %82,8'i mutluluk, sevinç ve heyecan gibi olumlu duygular hissettiklerini söylemişlerdir. Öğrencilerin %76,1'i hem kendilerinde hem de çevrelerinde fiziksel, bilişsel ve sosyal alanlarda değişimin gerçekleştiğini söylemişlerdir.

Zaman kapsülüne konulacak objelerle konusunda %41,1'i kişisel eşyalar ve mektup, not, kitap, gazete vb. seçmişlerdir. Bu çalışmaya benzer şekilde 2012 yılında Kanada Alberta'da başlatılan zaman kapsülü uygulamasının öncesinde öğrencilere, en sevdikleri beş öğeye karar vererek zaman kapsülüne neyin dâhil edileceğini belirtmelerinin istendiği bir çalışma yapılmıştır.

Yaklaşık 6000 katılımcıdan elde edilen verilere göre zaman kapsülünde yer alması istenen öğeler şunlardır: Gelecekle ilgili öğrenci mektupları, metal paralar, gazete haberleri, zaman kapsülü saklanması için ayrılan yerin fotoğrafları, okulun fotoğrafları vb. (Öztürk & Öztürk, 2018).

Çalışmaya katılan öğrencilerin %39,3'ü zaman kapsülü olarak kullanılacak materyalin metal/alüminyum folyodan yapılması ve %62,6'sı kapsülün muhafaza edilmesi için en uygun yerin toprağın/yerin altı şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir. Zaman kapsülünün kapalı kalması gereken süreyle ilgili olarak araştırmanın ilk aşamasında %43,5'i için 51 yıl ve üzeri iken, %61,9'unun 1-5 yıl süreyle şeklinde bir değişim gösterdiği görülmektedir. Öğrencilerin gelişim dönemleri dikkate alındığında sabırsız ve heyecanlı olmalarından dolayı bu sürenin kısa tutulmasını istedikleri ifade edilebilir (Öztürk & Öztürk, 2018). Araştırma sonucunda uygulayıcı ve araştırmacılara aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

- *“Farklı grup ve sınıf düzeylerinde benzer bir çalışma gerçekleştirilerek bu çalışma bulguları ile karşılaştırma yapılabilir.”*
- *“Zaman kapsülü başka araştırmacılar tarafından daha uzun süreliğine hazırlanabilir.”*
- *“Zaman kapsüllerinin gömülmesi ve korunması ile ilgili çalışmalar yapılabilir.”*
- *“Zaman kapsülü etkinliği Türkiye’de geniş çaplı projeye dönüşebilir.”* (Öztürk & Öztürk, 2018).

Öztürk ve Öztürk’ün (2018) kapsamlı çalışması, 2033 yılında tamamlanacak olan Boğaziçi Üniversitesi zaman kapsülü uygulamalarının nasıl değerlendirilmesi konusunda yol göstermektedir. Her yıl düzenli olarak, 2014-2023-2033 yılları arasında, Boğaziçi Üniversitesi Güzel Sanatlar Bölümü öğrencilerinin geleceğe yönelik düşüncelerini yazdıkları mektuplar, resimler, QR kodlar, heykeller, anı objeleri, resimler, edebiyat, şiir ve müzik ürünleriyle zaman kapsülleri oluşturulmuştur. Üniversite öğrencileri, yaşamak istedikleri hayatı anlatan bu

mektuplarda doğaya, insanlara, kendilerine, kardeşlerine, gelecekteki evlatlarına ve torunlarına yazmışlardır. Öğrenciler eski eserlerin ve anlamlı objelerin saklanması gerektiğini kabul etmişler ve bu mektupları geleceğe yönelik olarak hazırlamışlardır. Bu araştırmanın tamamlanması ve değerlendirmesi 2033 yılında gerçekleşecektir. Öztürk ve Öztürk'ün (2018) araştırması Boğaziçi Üniversitesi zaman kapsülü araştırmasına ışık tutmaktadır. Bu tarz çalışmaların sayılarının artması arzu edilmektedir ve/veya beklenmektedir.

ODTÜ Zaman Kapsülü ise 2048 yılında açılmak için hazırlanmıştır ve Türkiye'de bir Üniversite'nin hazırladığı önemli zaman kapsüllerindendir. Cumhuriyet'in 100. yılı dolayısıyla 2023 yılında hazırlanmış olan bu kapsül, 2048 yılında ODTÜ mezuniyet töreninde açılacaktır. İlkokul çocukları, kapsülün içine gelecekte nasıl bir dünya hayal ettikleri konusunda resimler çizmiş ve ODTÜ kolejlerinde eğitim gören ilkököl öğrencileri, hazırladıkları anı objelerini kapsül içine koymuşlardır. 25 yıl sonra bu çocuklar, mektupları ile buluşacaklardır. Türkiye'de yukarıda bahsedilenler dışında çeşitli spor kulüplerinin ve fabrikaların oluşturduğu zaman kapsülleri de bulunmaktadır.

9. Sonuç ve Değerlendirme

Müzeler, yalnızca tarihi/kültürel mirası korumak ve kurtarmak amacıyla değil, aynı zamanda geçmişe ait bilgileri gelecekteki insanlara aktarmak için de kullanılabilir. Zaman kapsülleri tam da bu noktada devreye girmektedir. Zaman kapsülleri, geleceğe notlar bırakırken geçmişe koruyabilen önemli paketlerdir. Müzeler, günümüz dünyasını geçmişe bağlayan hafıza kurumlarıdır. Zaman kapsülleri, bir anlamda kişilerin duygularını ve yeni teknolojileri gelecek nesil için saklayan unsurlar olarak karşımıza çıkar. Zaman kapsülleri, müze olmasa da müzelerin yerine getirdiği görevleri destekler ve kültürel mirası koruma amacını takip eder. Bu kapsüller, insanların gelecek için düşünmelerini sağlar.

Müzeler, insanın kültürel mirasını koruduğu için ortak özelliklere dikkat çeker ve bu bağlamda bize insan değerlerini (hümanist etiği) anlatır. Fransa müzesinde bulunan Twitter mesajlarının saklandığı zaman kapsülü fikirleri gelecek kuşaklara taşımayı hedefler. İnsanın bir bütünün parçası olduğunu hatırlatır. Fransa hükümeti, bu zaman kapsülünü gömmek yerine müzeye yerleştirmesinin sebebi budur. Uzaya gönderilen zaman kapsülü ise evrene insanı tanıtmaya çabasıyla birlikte geleceği planlamak ve öngörmek konusunda ufak ama çok önemli bir çabadır. İnsanın icatlarına, kurumlarına ve özelliklerine dikkat çeken, zaman kapsüllerinin sayısının her geçen gün artacağına inanılmaktadır.

Bu çalışmada, zaman kapsüllerinin en önemli örneklerine yer verilmiş ve Amerikan kültüründeki yerleri araştırılmıştır. Zaman kapsüllerinin, sosyolojik yapıyı destekleyen ve kültürü pekiştiren önemli bir davranış biçimi olduğu görülmüştür. Ayrıca, Türkiye’deki zaman kapsülü örneklerine de değinilmiştir. Türkiye’de zaman kapsüllerinin sayısı fazla olmasa da bu kapsüllerin varlığı dikkat çekicidir.

Bu çalışmada, zaman kapsüllerinin bir arada ele alınması, kapsüllerin derlenmesi açısından önemlidir. Araştırmanın devamında, tüm dünyadaki zaman kapsülleri bir kitap şeklinde detaylı bir şekilde incelenebilir. Zaman kapsüllerinin tamamı, geleceğe mesajlar göndererek, geleceğin bugünden çok daha güzel olması yönünde umut içeren ortak düşünceleri yansıtır. Zaman kapsüllerinin, geleceğin şekillendirilmesinde oldukça önemli bir işlevi olduğu düşünülmelidir. Dünyada bulunan müzelerin her birinin, birer zaman kapsülü olduğu da unutulmamalıdır. İnsanların yaşamları boyunca geride bıraktıklarını koruyan müzeler kadar, gelecek için kurduğu hayalleri öngören zaman kapsüllerinin varlığı da insanlık tarihi için çok önemlidir. Gelecekte yaşamı hayal etmeye çalışan zaman kapsüllerinin insanlığa ilham vermesi yazarın temennisidir.

BEYANLAR / DECLARATIONS***Çıkar Çatışması Beyanı***

Yazar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Declaration of Conflict of Interest

The author have no conflicts of interest to declare.

Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı

“COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” çerçevesinde aşağıdaki beyanlara yer verilmiştir:

Yazar bu çalışma için Etik Kurul Onayı gerekmediğini beyan etmiştir.

Declaration of Compliance with the Ethical Principles

In line with the “COPE-Code of Conduct and Best Practice Guidelines for Journal Editors” the following statements are included:

The author declared that the Ethics Committee approval is not required for the study.

KAYNAKÇA

- Allen, T. B., & Allen, R. M. (2010). *Time capsule: The book of record*. FoxAcre Press.
- Alvarez, F. (2012, 13 Ocak). *Tulsa'da gömülü Plymouth Belvedere'ye ne oldu?* Highmotor. <https://www.highmotor.com/tr/que-fue-plymouth-belvedere-enterrado-tulsa.html>
- Atik, G. G., & Keleş, H. (2019). Müzelerin eğitim amaçlı kullanımı kapsamında aday tarih öğretmenlerinin Jandarma Müzesi hakkındaki görüşleri. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 4(2), 54-63.
- Andrews, E. (2018, 22 Ağustos). *America's oldest known time capsule was made by Paul Revere and Samuel Adams*. History. <https://www.history.com/news/8-famous-time-capsules>
- A Haber. (2019, 23 Aralık). *Ford Taunus duvarların içinden çıktı son haliyle görenleri hayran bıraktı*. A Haber. <https://www.ahaber.com.tr/galeri/otomobil/ford-taunus-duvarlarin-icinden-cikti-son-haliyle-gorenleri-hayran-birakti/7>
- Van Barneveld, L. (2016). *Time capsule: A book filled with creative dreaming and writing prompts*. Blurp.
- BBC Türkçe. (2020). 220 yıllık 'zaman kapsülü'nün açıldığı an [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=RZzXA0uRrQw>
- Beatplaystv. (2015, 14 Nisan). *Voyager Golden Record: Complete version audio and images* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=cEzcFXRKHUw>
- Blog Oklahoma. (b.t.). *1957 Plymouth Belvedere Time Capsule*. Blog Oklahoma. <https://blogoklahoma.us/place/539/tulsa/-plymouth-belvedere-time-capsule>
- Budin, J. (2014, 1 Ekim). *1914 time capsule to be opened: 2614 Jackson Ave update*. Curbed New York. <https://ny.curbed.com/2014/10/1/10040714/1914-time-capsule-to-be-opened-2614-jackson-ave-update>
- Cassie, R. (2015). *200-year-old Washington Monument time capsule opened; hollow cornerstone reveals jars, newspapers and coins so far*. Baltimore Magazine. <https://www.baltimoremagazine.com/section/community/200-year-old-washington-monument-time-capsule-opened/>
- City Experiences. (b.t.). *Washington DC Highlights Tour with Washington Monument*. City Experiences. <https://www.cityexperiences.com/tr/washington-dc/washington-dc-highlights-tour-with-washington-monument/>

- Driessen, J. (2013). Time capsules? Destructions as archaeological phenomena. İçinde J. Driessen (Ed.), *Destruction: Archaeological, philological and historical perspectives* (ss.5-22). Presses Universitaires de Louvain.
- Durrans, B. (2012). Time capsules as extreme collecting. İçinde G. Were & J. C. H. King (Ed.), *Extreme collecting: Challenging practices for twenty-first century Museums* (ss. 181-202). Berghahn Books.
- Ekşi Şeyler. (2016, 13 Haziran). *Geleceğe mesaj göndermek için hazırlanmış zaman kapsülleri*. Ekşi Şeyler. [https://eksiseyler.com/gelecege-mesaj-gondermek-icin-hazirlanmis-zaman-kapsulleri​;contentReference\[oaicite:1\]{index=1}](https://eksiseyler.com/gelecege-mesaj-gondermek-icin-hazirlanmis-zaman-kapsulleri​;contentReference[oaicite:1]{index=1})
- Ensonhaber. (2023, 31 Ocak). *50 yıldır toprak altında olan klasik otomobil gün yüzüne çıktı*. Ensonhaber. <https://www.ensonhaber.com/galeri/50-yildir-toprak-altinda-olan-klasik-otomobil-gun-yuzune-cikti>
- Erbay, F. (2009). *Efforts to institutionalize museum management (1984–2009)*. Institute of Architecture Foundation Publication.
- Erbay, M. (2011). *Planning of exhibition and presentation techniques in museums*. Beta Publications.
- Erbay, M. (2016). Boğaziçi Üniversitesi'nin 150 yıllık kültürel mirası. İçinde F. Erbay & M. Erbay (Ed.), *Üniversite müzeleri* (ss.49-66). Mimarlık Vakfı Yayını.
- Flickr (2020, 30 Ağustos). *Millennium Time Capsule, Joseph Brant Museum, Burlington, ON* [Fotoğraf]. Flickr. <https://www.flickr.com/photos/snuffy/50286457602/in/photostream/>
- Getty Images. (b.t.). *Washington Monument, Baltimore, Maryland* [Fotoğraf]. Getty Images. <https://www.gettyimages.com/photos/washington-monument-baltimore>
- Griffith, Z. (2013, 25 Ekim). *American obelisks and Ottoman calligraphy?* Stambouline. <http://www.stambouline.info/2013/10/american-obelisks-and-ottoman.html>
- Hall, C. (2015, 7 Ocak). *Paul Revere's time capsule had a newspaper in it; would a time capsule today have a paper?* Los Angeles Times. <https://www.latimes.com/opinion/opinion-la/la-ol-paul-revere-time-capsule-newspaper-20150107-story.html>
- Jarvis, W. E. (1992). Modern time capsules: Symbolic repositories of civilization. *Libraries & Culture*, 27(3), 279–295.
- Jarvis, W. E. (1993). The time capsule as a way for the future to acquire popular culture items. *The Acquisitions Librarian*, 8(1), 33–45.
- Jarvis, W. E. (1993). *Time capsules: A cultural history*. McFarland.

- Jozuka, E. (2015, 18 Kasım). *MIT staff found a time capsule 942 years early*. Vice. <https://www.vice.com/en/article/mit-staff-opened-a-time-capsule-942-years-too-early/>
- Landau, E. (2017, 1 Aralık). The Voyagers in popular culture. JPL. <https://www.jpl.nasa.gov/news/the-voyagers-in-popular-culture/>
- Lawrence, R. S. (2002). *The end of innocence: The 1964-1965 New York World's Fair*. Syracuse University Press.
- Milliyet. (2022, 17 Aralık). *132 yıl önceden gelen zaman kapsülü! '2957'ye kadar açmayın' notu şaşırttı*. Milliyet. <https://www.milliyet.com.tr/dunya/132-yil-onceden-gelen-zaman-kapsulu-2957ye-kadar-acmayin-notu-sasirtti-6873450>
- Maxim, G. W. (1997). Time capsules: Tools of the classroom historian. *The Social Studies*, 88(5), 227–232.
- Nalçaoğlu, H. (2003). Remembrance of things Present: Scattered notes on the apocalyptic dreams of modernity and time capsules. *İletişim Araştırmaları*, 1(2), 7-36.
- Nandhivajrin, M. J. (1987). Time capsules. In *Encyclopedia of library and information science* (Vol. 43, Supplement 8).
- Novak, M. (2011, 9 Aralık). *Think inside the box: What time capsules reveal about right now*. Gizmodo. <https://gizmodo.com/think-inside-the-box-what-time-capsules-reveal-about-r-1669530230>
- Odatv. (2015, 23 Kasım). *Zaman kapsülü bulundu*. Odatv. <https://www.odatv.com/guncel/zaman-kapsulu-bulundu-85234>
- Öztürk, C., & Baysal, N. (1999). İlköğretim 4-5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumu. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (6), 13-21.
- Öztürk, F. Z., & Öztürk, T. (2018). Investigation of student attitudes and opinions regarding time capsule use in social studies course. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 52-71. doi: 10.16986/HUJE.2017030470
- Pendray, G. E. (2015). *The story of the Westinghouse time capsule*. London: Forgotten Books.
- RBC Life. (2023, 23 Ağustos). *Вскрыли капсулу времени, которой 100 лет. Вот что там лежало внутри*. RBC Life. <https://www.rbc.ru/life/news/64e4c6819a7947586301653b>
- Ryst, J. (2015, 22 Mart). Museum Week kicks off around the world. Twitter Blog. https://blog.x.com/en_us/a/2015/museumweek-2015-kicks-off-around-the-world
- Saraniero, N. (2018, 1 Şubat). *12 time capsules discovered in NYC*. Untapped New York. <https://www.untappedcities.com/12-time-capsules-discovered-in-nyc/>

- South San Francisco Unified School District. (b.t.). *South City High Students Get a Glimpse of Life After High School*. South San Francisco Unified School District. <https://southcity.ssfusd.org/apps/news/article/1487271>
- Sönmez, S. (2007, 24 Haziran). *Zaman Kapsülü*. Güneşin Tam İçinde. <https://www.gunesintamicinde.com/zaman-kapsulu/>
- Şencan, G. E. (2020). Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin ABD'de bıraktığı iz: 1939 New York Dünya Fuarı ve Türk stantları, 8(24), 113-138. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.831614>
- Şenol, F. (2022, 17 Aralık). 132 yıl önceden gelen zaman kapsülü! “2957'ye kadar açmayın” notu şaşırttı, Milliyet. <https://www.milliyet.com.tr/dunya/132-yil-onceden-gelen-zaman-kapsulu-2957ye-kadar-acmayin-notu-sasirtti-6873450>
- Zayimoğlu Öztürk, F., & Öztürk, T. (2020, 19 Mayıs). *Using time capsules in fifth-grade social studies courses* [Bildiri Sunumu]. International Scientific Researches Humanity Conference, Turin, İtalya.
- Zayimoğlu Öztürk, F. (2016). Sosyal bilgiler dersinde zaman kapsülü uygulaması. *Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi*, 7(1), 34-41.
- Zayimoğlu Öztürk, F., & Öztürk, T. (2018). Sosyal bilgiler dersinde zaman kapsülü kullanımına yönelik öğrenci tutumlarının ve görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 52–71.
- Varlık Görücüsü, N., & Çalışkan, M. (2020). Zaman ve kronolojiyi algılama becerisini nasıl geliştirebiliriz? *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 194–209
- Yablon, N. (2019). *Remembrance of things present: The invention of the time capsule*. University of Chicago Press.
- Yeni Şafak. (2011, 17 Ocak). *Washington'da Osmanlı izleri*. <https://www.yenisafak.com/hayat/washingtonda-osmanli-izleri-298248>
- Wells, H. G. (1995). *The time machine*. Dover Publications. (İlk baskı 1895'te yayımlandı).